

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

R. VII:2009

Nr 1 (193)

Data odczytu: 7.1.2009

Data wydania: 7.1.2009

753. spotkanie

mgr inż. Kazimierz Sobótka

Doliną Osy przez powiat Grudziądzki

W grudniu 2008 r. ukazał się drukiem nowy przewodnik, propagujący walory turystyczne i przyrodnicze powiatu grudziądzkiego: „Doliną Osy przez powiat grudziądzki”. Przewodnik wydany został nakładem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu oraz Starostwa Powiatowego w Grudziądzu.

Wcześniej już, ale również w 2008 r. wyszedł informator „Powiat Grudziądzki”, a w 2005 roku ukazał się przewodnik „Powiat Grudziądzki”. Doliczając do zbioru, wydany w 2004 album „Grudziądz, miasto i powiat”, w 2001 r. „Jarząb brekinia w regionie grudziądzkim” i w 1998 r. przewodnik krajoznawczy „Gmina Gruta”, w tymże roku – „Osobliwości przyrodnicze Nadleśnictwa Jamy” mamy już pokaźny pakiet informacji turystycznej, krajoznawczej i historycznej o powiecie grudziądzkim. Razem z zamieszczonym w biuletynie KMDG nr 8 (82), opracowanym przez Stanisława Porębę wykazem „Grudziądzkie przewodniki turystyczne” stanowi to poważną biblioteczkę.

Prezentowany przewodnik zawiera następujące rozdziały:

- Osa i jej dorzecze
- Obszary objęte ochroną na terenie powiatu grudziądzkiego
- Środowisko przyrodnicze
- Rys historyczny
- Znani ludzie związani z terenem

Autorzy przewodnika, pragnęli przybliżyć zarówno mieszkańcom, jak i turystom zwiedzającym ziemię grudziądzką naszą „małą ojczyznę”, ale i poprzez liczne zdjęcia pokazać jej walory przyrodnicze i historyczne. Dołączona mapka ma stanowić pomoc w organizacji trasy zwiedzania.

We wstępie do przewodnika Starosta Grudziądzki Marek Szczepanowski pisze m. in.

Rzeka Osa, która stanowiła w przeszłości północną granicą historycznej ziemi chełmińskiej, rozdzielająca ziemię Słowian od pruskich plemion Pomezanii, przebiega przez cały powiat ze wschodu na zachód i wyróżnia się ciekawymi formami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Autorzy opisują szczegółowo jej walory, dzieje, wspominają ludzi z nią związanych.

Interesująca i burzliwa przeszłość pozostawiła w dorzeczu Osy wiele cennych pamiątek. Są wśród nich stare grodziska, świątynie, zamki i pałace. Jednakże na czoło wybijają się tu walory przyrodnicze, szczególnie cenne dla turystów przemierzających odludne miejsca, pieszo, rowerem czy kajakiem.

Stąd też najważniejszymi rozdziałami przewodnika są te, omawiające środowisko przyrodnicze.

Teren powiatu grudziądzkiego od wielu lat wykorzystywany był głównie rolniczo. Rozwinięte było doskonale rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy i kształcąc się w tym kierunku dojrzewiała większość jego mieszkańców.

O wiele mniejszy nacisk kładziony był na ochronę środowiska naturalnego i wykorzystanie jego wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Obecnie rysuje się duża szansa na uwrażliwienie mieszkańców na te do tej pory nie doceniane wartości. Aby je jednak móc docenić, należy najpierw je poznać. Obecnie postanowiono w szerszym stopniu przedstawić unikatowe walory doliny rzeki Osy w celu tak ich ochrony, jak i zainteresowania turystów tym terenem.

Rzeka Osa, której ponad 50 kilometrów przepływa przez powiat grudziądzki do czasów średniowiecza była rzeką graniczną młodego państwa polskiego z ziemiami zamieszkanymi przez plemiona pruskie. W okresie późniejszym na jej stromych brzegach powstawały umocnienia krzyżackie, jeszcze później niemieckie, a przed II wojną światową – polskie. Materialne relikty tych czasów widoczne są i wzbudzają zainteresowanie ludzi do czasów dzisiejszych. Jednocześnie dolina Osy przedstawia unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe. Świadczy o tym chociażby powołanie w jej obrębie obszaru chronionego krajobrazu, dwu rezerwatów przyrody: liczący prawie 700 ha rezerwat „Dolina Osy” i nieco mniejszy „Rogożno Zamek” oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Słupski Gródek nad Osą”. Gdy dodamy do tego liczne pomniki przyrody, w tym grupy dorodnych brekinii, o wysokich walorach przyrodniczych do tego terenu nie musimy przekonywać nikogo. Jednakże walory te są w niewielkim stopniu rozpropagowane, co w połączeniu z chęcią korzystania z płynącej dnem swej doliny rzeki przez turystów wodniaków stwarza swoiste zagrożenie szkodenia przyrodzie przez niewiedzę.

Powstanie wydawnictwa propagującego walory Doliny Osy, wskazującego możliwości ich podziwiania w odpowiednich okresach i miejscach tak przez turystów pieszych czy rowerowych, jak i wodnych oraz konieczność i sposoby zachowania ich dla przyszłych pokoleń będzie korzystne tak dla chętnych do jej odwiedzenia, jak i dla samego środowiska naturalnego. Dlatego Starostwo Powiatowe w Grudziądzu postanowiło wydać przewodnik „Doliną Osy przez powiat grudziądzki” – w celu promocji i ochrony wartościowego przyrodniczo i krajobrazowo terenu.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski.